

INTERJÚ MONOKI BALÁZZSAL

I. A foglalkozás rövid összefoglalása

A foglalkozás célja, hogy a tanulók megismerjék az 1956-os forradalom leverése utáni időszakot, különös tekintettel a kádári diktatúra korai éveire, valamint a kétszázézer határon túlra menekült magyar sorsát. Az interjú azért különösen érdekes, mert Monoki Balázs az események idején az ún. „zöld ávónál” látott el határvédelmi feladatokat, de később maga is disszidált – igaz, azután hazatért, s szembe kellett néznie a távozás miatti retorziókkal. A videó megbeszélése során a diákok gyakorolhatják a történelmi források elemzésének módszerét is, mely a közép és emelt szintű érettségire való felkészülést segíti.

A feladat nem különösebben időigényes, akár az egész feladatsor elvégeztethető otthoni munkában - bizonyos részei pedig szabadon elhagyhatók.

Elsősorban **történelemórának** ideális, de felhasználhatjuk **osztályfőnöki órán** vagy **társadalomismeret óra keretében** is.

Nevelési célok: A tanuló megismeri és átérzi a forradalom és szabadságharc hőseinek és áldozatainak a sorsát, szolidáris velük. Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta.

Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról.

A tanuló családtagjain keresztül tájékozódik a megélt és megírt történelem különbözőségeiről. Megérti, hogy Kádár János személye és a nevével fémjelzett korszak miért osztja meg ma is a közvéleményt.

A tanuló megismeri az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő kegyetlen megtorlás tényeit, a törvénytelen bírósági tárgyalások, ítéletek jellemzőit. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja.

Kerettantervi fogalmak, nevek, topográfiai és kronológiai adatok:

Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), disszidens, amnesztia, egypártrendszer, pártállam, reakció, intervenció.

Kádár János, Nagy Imre

1956. október 23., 1956. november 4., Budapest, Ausztria

(TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára)

Az óraelem felhasználásának vázlatos összefoglalása:

- Órát megelőző házi feladat (interjú megtekintése, kutatómunka)
- A videó megbeszélése irányított kérdésekkel, forráselemzéssel. Vita.
- A gondolatok összegzése; szorgalmi házi feladat.

A tananyagegységet **szóbeli értékelés és jegyadás** is zárhatja az elkészült szorgalmi feladat, az órai tanulói aktivitás figyelembevételével.

II. A foglalkozás előkészítése

Házi feladat az órát megelőzően: tekintsék meg a diákok a Monoki Balázzsal készült interjút!

Nézzenek előzetesen utána, mi volt a különbség a „zöld” és a „kék ávó” között!

Van-e a családban történet a forradalom leverését követő kivándorlásról?

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

III. A foglalkozás

Rávezető kérdés – Van-e családi történetek a forradalom leverését követő kivándorlással kapcsolatban?

Gyűjtsük **T-táblázat**ba, milyen szempontokat vett figyelembe valaki, amikor 1956. november 4-e után a kivándorlásról döntött!

Hogyan bántak a menekülttáborban az interjúalannal és a vele együtt lévőekkel Ausztriában?

(Élelmet kapott, ő maga zsoldot is, hat hétig azonban nem mehetek sehová, megfigyelés alatt tartották azokat, akiknél fegyver volt. Eldönthették, hogy melyik országba kívánnak távozni az osztrák táborból. Nem kaptak viszont tolmácsot a táborban tartózkodásuk alatt.)

Az alábbi, a korszakban készült statisztika az illegálisan külföldre távozók számát mutatja. A tanulók csoportokban próbáljanak meg minél több megállapítást tenni a számadatokból kiindulva! Próbáljanak meg a tényekhez meggyőző magyarázatot is társítani!

Milyen adatok hiányoznak még, hogy tényleges képet kapjunk a kivándorlásról?

Mi árnyalhatja ezeket a számadatokat, illetve mennyire megbízható ez a statisztika?

15. Illegálisan külföldre távozottak korcsoportonként és foglalkozás szerint, az egyes foglalkozások a megfelelő korcsoportba tartozó összes és kereső disszidáltak %-ában.

Foglalkozás	Nő								60 éves és idősebb	Ismeretlen korú	Összesen
	0-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59			
Az összes disszidáltak százalékában											
Ipari szakmunkás ^{1/}	-	11,0	14,2	11,5	11,4	12,4	11,1	10,5	5,8	10,0	9,8
Nem ipari szakmai dolgozó ^{1/}	-	5,4	6,5	7,6	8,6	9,2	7,6	7,1	3,0	7,0	5,8
Segédmunkás	-	18,7	16,5	12,1	10,8	10,1	11,0	10,1	5,6	12,8	10,9
Fizikai dolgozó összesen	-	35,1	37,2	31,2	30,8	31,7	32,7	27,7	14,4	29,8	26,5
Ebből: munkás	-	33,9	35,6	28,1	26,2	24,8	23,9	20,0	8,8	26,5	23,3
önálló	-	0,2	0,3	0,5	1,7	3,0	3,9	3,5	3,2	1,3	1,2
KTSz. tag	-	1,0	1,3	2,3	2,9	3,9	4,0	4,2	2,4	2,0	2,0
Mezőgazdasági dolgozó ^{2/}	-	3,4	1,4	0,8	0,8	0,9	0,9	1,1	1,4	0,4	1,1
Mérnök	-	-	0,6	0,9	0,2	0,3	0,2	0,1	-	0,4	0,3
Egyéb műszaki dolgozó	-	3,0	6,7	4,4	3,8	3,4	2,2	0,8	0,6	2,7	3,2
Műszaki dolgozó összesen	-	3,0	7,3	5,3	4,0	3,7	2,4	0,9	0,6	3,1	3,5
Egyéb szellemi dolgozó	-	9,0	25,1	28,2	24,3	23,0	19,5	15,3	4,5	18,4	16,8
Szellemi dolgozó összesen	-	12,0	32,4	33,5	28,3	26,7	21,9	16,2	5,1	21,5	20,3
Egyéb kereső	-	0,6	0,5	0,8	0,5	0,6	0,7	3,2	13,5	5,3	0,9
Kereső összesen	-	51,1	71,5	66,3	60,4	59,9	56,2	48,2	34,4	57,0	48,8
Tanuló	57,3	30,1	6,3	1,0	0,4	0,1	0,1	0,2	-	11,6	16,9
Egyéb eltartott	42,7	18,8	22,2	32,7	39,2	40,0	43,7	51,6	65,6	31,4	24,3
Eltartott összesen	100,0	48,9	28,5	33,7	39,6	40,1	43,8	51,8	65,6	43,0	51,2
Működés	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(Kép forrása: Az 1956-os kivándorlás népességi hatásai - Központi Statisztikai Hivatal, 1957 http://www.ksh.hu/statszemle_archive/2007/2007_02/2007_02_157.pdf)

Nézzük meg közösen (pl. kivetítve) az alábbi táblázatot és térképet! Milyen összefüggést találunk a külföldre disszidáltak száma / aránya és az állandó lakhely között?

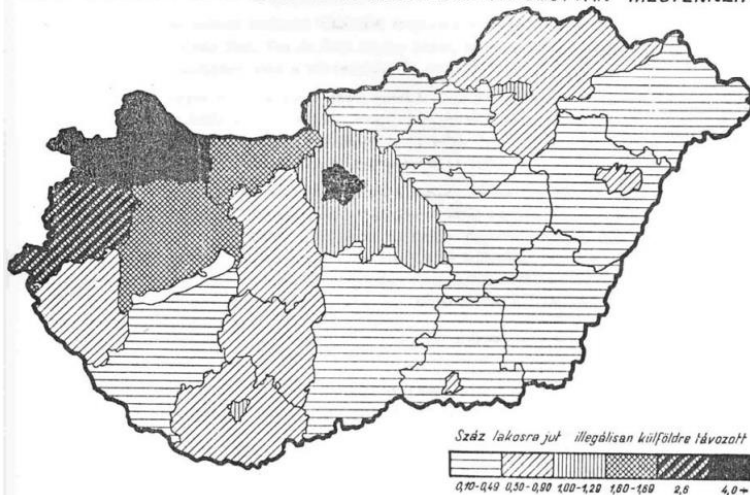
©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

24. Illegálisan külföldre távozottak az utolsó állandó lakónhelyük és foglalkozásuk szerint.

Terület	Ipari szakmunkások 1/	Egyéb szakmai fizikai dolgozók	Segédmunkások	Szakségmunkások együtt 1/	Mezőgazdasági dolgozók 1/	Műszaki alkalmazottak 2/	Egyetemi és főiskolai végzettségűek 3/	Admin. alk. és egyéb szellemi dolgozók	Szellemi foglalkozásúak össz.	Egyéb foglalkozásúak	Keresők összesen	Támók	Egyéb elhárítottak	Elhárítottak összesen	Műnd-össze
Budapest	15 457	4 473	5 696	25 626	178	5 714	1 932	3 501	11 147	1 727	38 678	9 185	2 448	11 633	50 311
Nécs	256	78	111	445	4	58	27	59	144	22	615	144	42	186	801
Atakota	593	160	155	908	8	119	28	58	205	27	1 148	207	56	263	1 411
Szeged	119	48	70	237	7	27	36	25	88	17	349	125	20	145	494
Debrecen	236	73	61	370	13	43	21	46	110	19	512	158	31	189	701
Baranya megye	408	91	161	660	197	26	14	48	88	26	971	167	62	229	1 200
Bács-Kiskun	490	139	170	789	396	42	31	66	139	75	1 399	402	90	492	1 891
Békés	215	71	110	395	65	21	30	30	81	35	577	119	11	130	707
Borsod-A.-Z.	859	237	368	1 464	290	41	19	84	144	85	1 983	326	66	392	2 375
Csongrád	132	34	57	223	67	19	10	11	40	12	342	86	18	104	446
Fejér	708	175	217	1 100	196	116	24	86	226	89	1 611	325	78	403	2 014
Győr-Sopron	2 449	710	1 479	4 638	1 565	482	163	447	1 092	389	7 084	2 286	806	3 082	10 776
Hajdú-Bihar	191	49	73	313	109	16	8	19	43	35	500	77	23	100	600
Hervés	296	84	109	499	94	30	10	46	86	45	717	179	25	204	821
Komárom	1 395	302	429	2 026	172	83	29	72	184	89	2 471	428	172	600	3 071
Nógrád	158	49	66	273	36	14	6	24	44	23	376	64	17	81	457
Pest	2 250	417	1 018	3 685	241	305	87	175	537	254	4 757	1 031	221	1 252	6 009
Somogy	274	164	167	605	240	31	15	71	117	49	1 011	233	38	271	1 282
Szabolcs-Szatmár	563	221	256	1 040	553	26	12	72	110	86	1 780	269	79	348	2 137
Szolnok	218	46	78	342	62	17	10	22	49	30	483	129	12	141	624
Tolna	305	113	102	520	207	17	11	46	74	45	846	217	61	278	1 124
Vas	566	362	745	1 973	1 024	107	60	153	350	237	3 594	816	358	1 204	4 788
Veszprém	1 605	335	556	2 496	517	161	48	141	347	187	3 547	771	183	954	4 501
Zala	437	143	292	872	455	58	22	68	148	66	1 541	280	61	341	1 882
Műndössze	70 470	8 484	12 546	51 500	6 729	7 873	2 620	5 400	15 593	3 669	77 491	18 024	5 005	23 032	100 523

SZÁZ LAKOSRA JUTÓ ILLEGÁLISAN KÜLFÖLDRE TÁVOZOTTAK MEGYÉNKÉNT

Elsősorban hová távoztak az ötvenhatos magyarok? Nézzenek utána az alábbi honlapon (remek forrás lehet a térkép). Mutassák be az álláshirdetéseket! Milyen forrásértékük van ezeknek? Vessék össze a tanulók a táblázat adataival a levont következtetéseket!

Vita: Egy osztrák menekülttáborban élő családnak dönteni kell, hogy hazajönnek-e vagy menjenek tovább mondjuk Amerikába. Rendezzünk osztálytermi megbeszélést, jelenetet erről! Osszuk ki a családi szerepeket a vállalkozó diákoknak!

Kik voltak az interjúalany által is említett „muszosok”?

IV. Szorgalmi házi feladat

Készítsenek az érdeklődő diákok prezentációt az 1956-ot követő kétszázézer kivándorlóról! (Javasolt témák: milyen országok fogadták be az 1956-os menekülteket? Meddig volt „nyitva” a nyugati határ? Hányan tértek vissza a disszidensek közül és mi volt ennek az időbeli vetülete? Milyen retorziók érhatték a disszidensek itthon maradt rokonait, illetve a visszatérőket és rokonaikat? Gyűjtsenek olyan magyarokról információt, akik nem tértek haza, de odakint sikeres pályát futottak be!

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.